



TỔ CHỨC HỘI CHA MẸ HỌC SINH Ở VÙNG DÂN TỘC ÍT NGƯỜI NHỮNG BÀI HỌC KINH NGHIỆM TỪ DỰ ÁN HỖ TRỢ GIÁO DỤC CỦA TỔ CHỨC OXFAM Ở SAPA - LÀO CAI

• TS. TẠ THỊ NGỌC THANH

Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Mặc dù việc thành lập Hội Cha mẹ học sinh (CMHS) là chủ trương chung của Bộ GD&ĐT nhằm đẩy mạnh xã hội hoá giáo dục, nhưng việc tổ chức mô hình hội CMHS như thế nào cho có hiệu quả ở các xã khó khăn, vùng dân tộc ít người vẫn là một vấn đề nan giải với nhiều phòng giáo dục ở các huyện miền núi.

Từ năm 2000, Tổ chức Oxfam (Anh) đã chú ý đến công tác này và đã thử nghiệm thành lập hội CMHS ở 2 xã vùng dân tộc ít người của huyện Sapa là: xã Sapa (thành lập năm 2001) và thôn Thào Hồng Dến thuộc xã Trung Chải (thành lập năm học 2002-2003). Qua những kinh nghiệm và thành công bước đầu của mô hình này, từ năm 2003 đến năm 2006, Tổ chức Oxfam đã kết hợp với Phòng Giáo dục Sapa triển khai thành lập hội CMHS ở tất cả các xã trong toàn huyện. Kết quả đạt được như sau:

- Đã thành lập được các hội CMHS ở 9 trường tham gia dự án và các hội CMHS này đều hoạt động thường xuyên (ít nhất họp 1 tháng/1 lần); còn ở phần lớn các trường khác đều tổ chức họp tổng kết toàn xã với sự tham gia của chính quyền địa phương và nhà trường vào 3 thời điểm chính để triển khai công tác hoạt động Hội như: Đầu năm học, kết thúc học kì 1 và hết năm học.

- Hội CMHS đã thực hiện được nhiều công việc cụ thể để hỗ trợ cho việc giáo dục ở nhà trường như:

- + Kết hợp với giáo viên đến tận nhà vận động cha mẹ cho con đi học chuyên cần;

- + Cùng nhà trường vận động nhân dân đóng góp vật liệu (gỗ, tre, nứa...), ngày công để sửa chữa bàn ghế, lớp học, tường rào... cho nhà trường, tham gia san gạt mặt bằng xây dựng trường học

- + Tham gia tổ chức các hoạt động ngoại khoá cùng với nhà trường như: cắm trại, tham gia các hoạt động kỉ niệm Tết trung thu, cung cấp thông tin cho hoạt động phát thanh của nhà trường, tham gia hoạt động hưởng ứng tuần hành động toàn cầu về giáo dục, hoạt động Bài học cho cuộc sống, ngày nhà giáo Việt Nam...

- + Một số hội CMHS đã vận động được các hộ gia đình trong xã đóng góp thêm kinh phí để xây dựng các quỹ khuyến học (ví dụ: mỗi gia đình ở xã Trung Chải góp 3kg thóc/năm cho quỹ khuyến học của xã, số lương thực này dùng để phát cho các em học sinh nghèo học giỏi ở nội trú tại trường vào những thời điểm giáp hạt);

- + Một số hội CMHS đã tham gia vào các hoạt động của nhà trường như: quản lí trường, thường xuyên giúp nhà trường bảo vệ cơ sở vật chất vào các dịp lễ, tết khi giáo viên vắng mặt. Quan sát, theo dõi ngày giờ công của giáo viên ở các điểm trường xa, quản lí sĩ số lớp, phản ảnh với cán bộ quản lí nhà trường...

- Nâng cao được nhận thức cho thành viên các ban phụ huynh về lợi ích của giáo dục, vấn đề bình đẳng giới, vấn đề huy động cộng đồng hỗ trợ cho giáo dục, làm gương cho các hộ gia đình trong địa bàn mình phụ trách về những vấn đề như: cho tất cả các con đi học, cha mẹ làm thay các con việc nhà và trên nương rẫy để con có thời gian học tập, tạo điều kiện để con học cao hơn, cho con lên huyện học cấp 3 hoặc đi Lào Cai học...

- Nâng cao được năng lực hoạt động, sự tự chủ trong hoạt động cho các ban phụ huynh ở các điểm trường trong dự án, phối hợp tốt với các giáo viên cắm bản trong việc nâng cao kết quả học tập, tổ chức dạy kèm học sinh yếu kém vào

buổi tối. Đặc biệt, trước kì thi, phụ huynh học sinh giúp nhà trường tổ chức cho học sinh ăn uống và ngủ tại nhà trường, đảm bảo trẻ có điều kiện ăn nghỉ tốt đủ sức khỏe để dự thi.

Những tác động/ảnh hưởng của hoạt động Hội CMHS tới hoạt động của nhà trường là:

- Nâng cao tỉ lệ chuyên cần đến lớp của học sinh: Hoạt động tích cực của Hội CMHS kết hợp với giáo viên, nhà trường và chính quyền, các đoàn thể ở địa phương đã có tác dụng đến việc giảm tỉ lệ nghỉ học, bỏ học của học sinh, nâng cao kết quả học tập của học sinh.

- Tăng cường mối quan hệ tích cực giữa nhà trường với phụ huynh và cộng đồng làng xã: Qua các buổi họp với giáo viên, phụ huynh đã hiểu hơn về tình hình học tập, sự tiến bộ của con em mình, hiểu về các hoạt động và những khó khăn ở trường, lớp nơi con em mình đang học; nhờ đó, tình cảm của phụ huynh học sinh với thầy cô giáo cũng tăng lên. Họ gần gũi hơn với nhà trường và sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ nhà trường, tạo điều kiện, môi trường học tập tốt hơn cho con em mình. Đồng thời, hội phụ huynh cũng tham gia giám sát công tác của giáo viên và nhà trường, góp phần nâng cao ý thức và trách nhiệm của giáo viên với học sinh.

- Tạo ra mô hình hoạt động tích cực của hội CMHS ở những thôn bản khó khăn vùng dân tộc ít người. Đó là cơ sở để các địa phương khác đến học tập và từ đó góp phần nhân rộng mô hình này: việc tập huấn của dự án Oxfam cho các thành viên của hội CMHS ở các trường dự án giúp họ hiểu công việc mình phải làm, cách thức làm việc có hiệu quả góp phần tạo ra thành công của mô hình hội CMHS (Ví dụ: hội CMHS ở các trường thuộc dự án đã biết xây dựng kế hoạch hoạt động của hội mình, biết điều chỉnh kế hoạch kịp thời, biết cùng với xã xây dựng Hương ước của làng xã về giáo dục, biết cách vận động cha mẹ cho con đi học đầy đủ...)

Có thể kể ra một số khó khăn trong công tác tổ chức Hội CMHS ở vùng dân tộc ít người như sau:

- Tìm được những người lãnh đạo hội CMHS vừa nhiệt tình lại vừa có năng lực: ở những vùng dân tộc, trình độ dân trí chưa cao, có thể tìm được những người nhiệt tình nhưng khả năng và kinh nghiệm tổ chức hoạt động và vận động

quần chúng của họ thường không cao, điều này có ảnh hưởng lớn đến hiệu quả hoạt động của hội CMHS.

- Huy động đóng góp kinh phí cho hoạt động của hội CMHS (do điều kiện kinh tế của đồng bào dân tộc rất khó khăn).

- Duy trì hoạt động thường xuyên và có hiệu quả: Khi trả lời phỏng vấn của chúng tôi, hầu hết các ban phụ huynh đều cho rằng: tuy các khoá tập huấn của dự án đã giúp nhiều cho họ trong việc hình thành kế hoạch hoạt động, việc phối hợp với nhà trường... nhưng việc vận động nhân dân, tìm ra các giải pháp trợ giúp cho giáo dục nhà trường trong những tình huống cụ thể, vẫn còn là những thách thức lớn với các ban phụ huynh nhà trường.

- Còn một số phong tục, tập quán lạc hậu, ảnh hưởng đến việc vận động trẻ đi học chuyên cần như: cha mẹ cho trẻ nghỉ học vào những dịp lễ tết, ăn cưới, ăn hỏi..., trọng nam khinh nữ, không coi trọng việc đi học của con gái v.v..

- Trình độ văn hoá của đồng bào dân tộc còn thấp, khó có điều kiện tiếp cận với các phương pháp dạy học mới và những thay đổi trong chương trình giáo dục phổ thông, vì vậy các bậc phụ huynh chỉ có thể nhắc nhở con đi học đều và học bài thêm ở nhà, chứ không thể giúp trẻ học tập, giải đáp những khó khăn, thắc mắc để hỗ trợ thêm cho giáo viên được.

- Điều kiện kinh tế của các hộ gia đình rất khó khăn cho nên việc học hành của trẻ không được quan tâm hàng đầu và nhận thức về việc thay đổi tương lai của trẻ bằng con đường học tập chưa được sâu rộng. Thời gian tham gia hoạt động của Hội bị chi phối bởi mùa vụ và lễ hội, lao động trẻ em vẫn còn phổ biến.

Những bài học kinh nghiệm rút ra về việc tổ chức Hội CMHS ở vùng dân tộc ít người:

- Cần chọn những người nhiệt tình, có kinh nghiệm tổ chức và vận động nhân dân vào hội CMHS (đặc biệt là người ở vị trí hội trưởng)

- Có sự phối hợp chặt chẽ giữa giáo viên, hội CMHS và cán bộ thôn/xã, những người có uy tín trong cộng đồng để vận động nhân dân. Khi đến vận động các gia đình, giáo viên nên đi cùng với đại diện hội CMHS để vừa tạo được mối quan

(Xem tiếp trang 60)